

«He après a valorar la llibertat»

La Susana treballa a la Fundació Ared mentre compleix condemna per transportar droga

Foto: Gemma Ventura

Ja fa 25 anys que Teresa Rodríguez treballava de monitora en un taller de confecció del Centre Penitenciari de Wad Ras (Barcelona), on dones sense llibertat cosien -amb molta traça- per millorar la seva condemna, quan va tenir una idea: i si fos això el que els donés feina quan sortissin al carrer? I si en comptes de fer feina per als altres, féssim un projecte propi? És així com ella i cinc internes van tirar endavant una idea que avui dia s'ha convertit en una realitat sòlida que segueix creixent amb un objectiu: donar formació i feina a persones que han estat o estan en centres penitenciaris, que venen de serveis socials o que han perdut l'atur. A dones -i fins fa poc també homes- que gairebé ho han perdut tot i que aquí, a la Fundació Ared (<https://www.fundacioared.org/ca>), poden reconstruir-se la vida. La feina d'aquesta entitat és exemplar: no s'entreenen a jutjar què els ha dut aquí, sinó que s'arremanguen amb cos i ànima per impulsar les seves vides. Perquè arribin a tenir una bona feina, però també una bona autoestima. Ho tenen clar: dignificar dona més beneficis que castigar, és per això que els brinden l'oportunitat de tornar a viure, a creure i a ser.

M'expliquen que formen ajudants de cuina, de forner, cuidadors de persones dependents i confeccionistes. I que després les ajuden a trobar una feina estable i de qualitat. M'hi passejo i m'ensenyen la cuina on preparen des de càterings fins al pa d'hamburguesa per a l'Ovella Negra. En una altra planta, entre les màquines de cosir, hi ha penjats des de davantals fins a vestits que signen amb la seva pròpia marca, Ared Textil. De fet, encara són recents els nervis i la il·lusió que van viure les treballadores que van desfilar aquest febrer a la 080 Barcelona Fashion, amb la col·laboració de la model Judit Mascó -que presideix la fundació-, i amb què van donar a conèixer la primera col·lecció d'aquesta roba confeccionada per elles mateixes.

Miro: hi ha qui aprèn i hi ha qui treballa. De feina n'hi ha molta, però per entendre millor què vol dir que algú et brindi aquesta oportunitat quan has tocat fons, la Susana (1975), una de les dones que hi treballa, ens explica què significa per a ella ser aquí i com hi ha arribat.

Foto: Gemma Ventura

Em van oferir unes maletes i les vaig portar. Et convencen, t'ho posen molt fàcil: "Com que tens la nacionalitat boliviana, a l'aeroport ni et miraran. Ves-hi amb la família, amb les filles, com una turista, i no et diran res". M'anaven a donar 10.000 euros per cada maleta que passés a l'aeroport.

La meva filla no en sabia res, només venia de vacances a Barcelona i la vaig posar en problemes. Ella tenia 26 anys, estava embarassada i em va acompanyar. A l'aeroport ens van detenir. Temps després, quan va haver de tenir el nen, hi va anar sola, jo no podia acompanyar-la. Quan va tornar amb el nadó, els caps de setmana podia estar amb ella en una habitació petita de la presó. Ser àvia allà dins és molt trist. El nen et mira a través d'una finestra, i no et deixen estar amb ell, està prohibit. I quan va començar a dir "iaia iaia!"... És lleig veure la meva filla així per culpa meva. Ella no en sabia res.

La meva condemna i la de la meva filla és de sis anys i un dia, del 2016 fins al 2022. Quan em van detenir ja feia tretze anys que vivia aquí, vaig venir sola, vaig tenir un nen a Espanya, que ja té dotze anys, i després vaig dur les meves dues filles de Bolívia.

Vam arribar a la presó amb por, no coneixíem aquella realitat i veure els funcionaris t'impresiona. Vaig pensar que no ho podria superar. Però si trobes algú pres que t'expliqui com va el centre i t'acull, et sents una mica millor. A dins he vist dones que són boniques, que mengen i estan ben cuidades, i que en surten i, al cap de pocs mesos, hi tornen a entrar però fetes pols. I penso: com és que no valoren la llibertat? És com si el carrer fos la seva perdició i que dins estiguessin millor.

T'encarinyes amb la gent, perquè hi passes molt de temps, ja hi porto dos anys. Algunes amigues ja han marxat. Quan se'n van plores perquè no les veuràs, estàs dia i nit amb elles, a la mateixa habitació, menjant juntes i fa mal que se'n vagin, encara que estàs contenta per elles perquè acaben la condemna. Algunes també s'alegraven quan vaig començar a sortir, em deien: "Almenys veuràs el carrer". I és cert, quan tornes a veure el carrer després de tant de temps, respires.

Dins de la presó has d'ocupar el temps per no pensar. Quan vaig entrar-hi em vaig apuntar a tots els cursos que oferien: informàtica, perruqueria, batxillerat. Als 18 mesos, quan vaig fer el curs de costura, ja tenia la quarta part de la condemna feta, i em van oferir fer les pràctiques a la Fundació Ared. Érem tres candidates i em van triar a mi. Vaig tenir molta sort.

A la Fundació Ared fem davantals, bates, mocadors, fulards, fem de confeccionistes. A vegades vaig a la planxa, a vegades a la màquina. Ens arriben comandes i nosaltres les produïm. Abans no sabia cosir, vaig aprendre a fer costura aquí. Si m'expliquen les coses, les aprenc ràpid i les faig a gust. Tinc un contracte de sis mesos i me'l van renovant, tant de bo que duri, perquè m'agrada molt estar aquí. Si no, també faré un curs de càtering, que aquí n'ofereixen. T'ajuden a aconseguir feina i això en aquesta situació ho agraeixes molt.

Per tenir la quarta part de la condemna feta, a la meva filla, com que té un nadó, li han donat la polsera i es queda a casa, i l'altra filla meva, que té dos fills, també es fa càrrec del meu nen de 12 anys. Dins d'una presó vols seguir fent de mare, però és pitjor, perquè veus que guanyes pocs diners i que a fora en necessiten. Ara he de seguir anant-hi a dormir, a les 22.15 hi he de ser, però tinc permís per treballar aquí. Allà també treballa, però només guanyo uns 250 o 300 euros mensuals, aquí, molt més. I gràcies a això puc pagar el lloguer de la casa dels meus fills, que són els qui em donen força en aquest món.

Em van dir que si estudio i em veuen com m'esforço a tirar endavant veuran que tinc ganes de superar-me. I a part, perquè passin ràpid els dies, perquè si no és un infern estar allà dia i nit. Vaig fer un curs de penediment per poder sortir, però em sento culpable perquè he fet molt de mal als meus fills. Sempre que discuteixo amb la meva filla em diu que per culpa meva ha estat tancada dos anys. Això no es pot reparar. Per molt que l'ajudi, li he tret dos anys de vida i de veure com el seu fill naixia allà.

A vegades em pregunten per què has fet això i has posat la teva filla en això? I dic no ho sé, em devia guanyar l'ambició, perquè de necessitat tampoc és que en tingués: abans treballava netejant cases i cuidant una senyora. També és cert que quan algú que no conec em jutja, li dic que no sap què he viscut i que a vegades et trobes fent el que sempre havies pensat que mai faries. M'agrada treballar, de fet, treballaria del que fos, soc molt responsable. He hagut d'aprendre a sobreviure des de sempre: als quinze anys ja me'n vaig anar de casa, vaig anar de Bolívia a Argentina a buscar feina. I després vaig deixar les filles i vaig venir a Espanya a treballar. Per això dic que devia ser per ambició que vaig fer una cosa així. És un error que ha tingut un preu molt alt. Ha estat la primera vegada que m'he separat del meu fill, que llavors només tenia nou anys.

A la Fundació Ared mai ningú m'ha preguntat d'on vinc ni què he fet. No et jutgen ni et fan sentir malament, t'acullen i hi ha molt de companyerisme. Això em fa sentir molt bé i m'empeny a viure i a construir una nova vida. El que em va passar ho he explicat i ho explico perquè vull. Venir aquí és una manera de veure que ja tinc un peu al carrer. Al principi fa mal tornar allà a la nit. Però ara que ja he agafat una rutina, em sento millor perquè tot torna a anar al meu càrrec de nou: pagar el lloguer, el menjar. Em sento útil perquè els puc ajudar.

Els de la maleta t'ho ofereixen i desapareixen, però millor, perquè a vegades fa por que es puguin posar amb tu. La vida ha fet un gir, però se n'aprèn molt, d'haver viscut això. El 2020 tindrà la condicional, i ja no hi hauré d'anar a dormir, només a signar. Fins al 2022. Quan surti netejaré

els meus antecedents perquè no vull recordar res del que he viscut. He après a valorar la llibertat, dos anys són dos anys. I sis, seran sis. Però ara sé que puc recuperar-me i seguir endavant.

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=NDP6vZs1Wos>

Foto: Fundació Ared